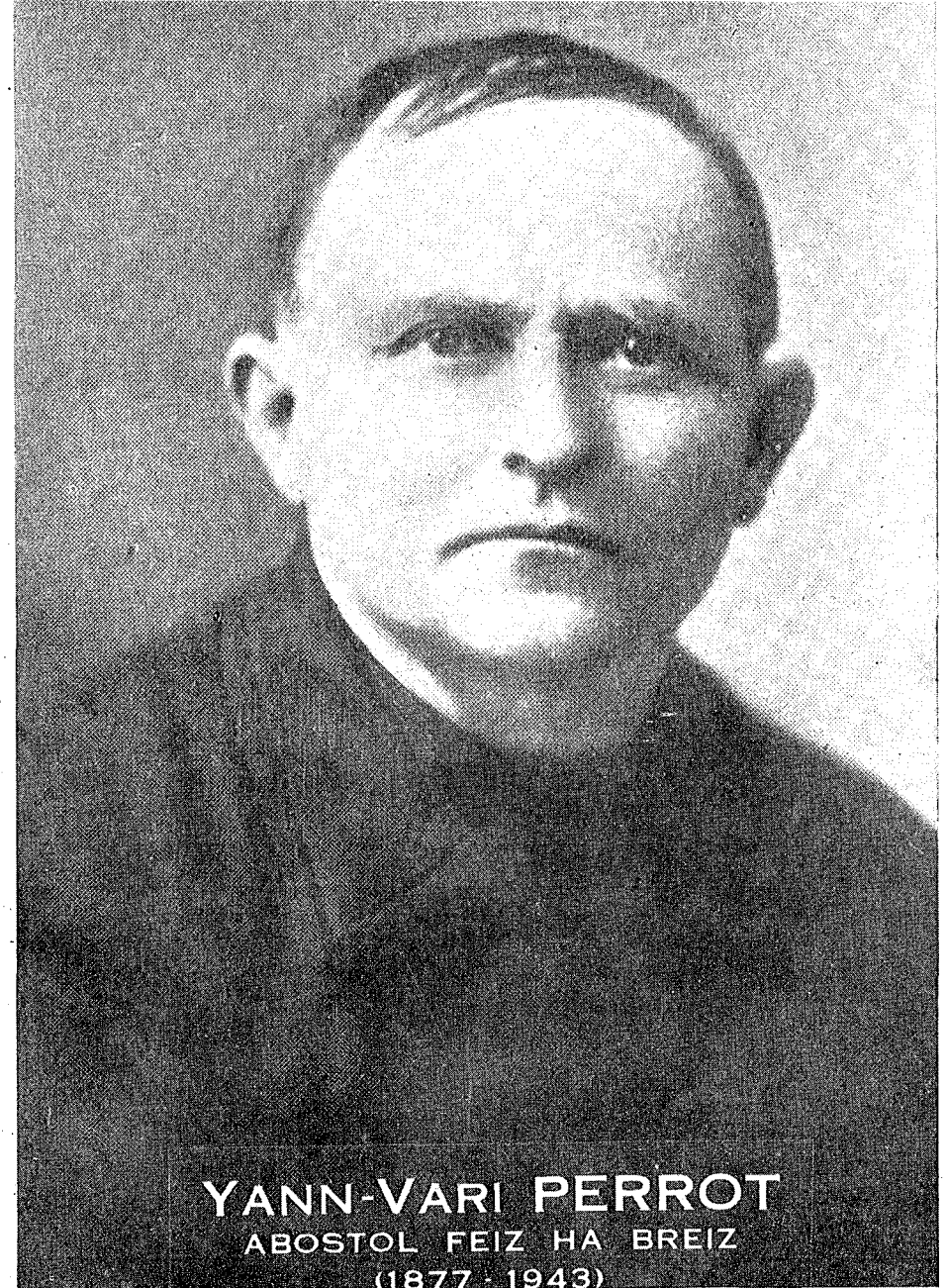

YANN-VARI PERROT
ABOSTOL FEIZ HA BREIZ
(1877 - 1943)

Bleun-Brug

C'hoariva an Aotrou Perrot.

Niv. 79 (Miziek-Mensuel)
Koumanant-Abonnement : 500 Fr.

MEURZ 1955

BRUG BREIZ

Gant ho kleierigou ruz-wenn
Brug Breiz sonit hep ehan.
War an tevenn war ar menez,
'Vit an holl gwitibunan.
War an tevenn war ar menez,
Gant an êzennig hejet,
Sonit eur c'han a levez,
Rak Breiz a zo dihunet.

2

Sonit kañv d'an dizunvaniez
Ha d'he diou c'hoar milliget,
Diegi ha diouiziegez,
Ha galvit ar Vretoned.
Ha ma ra he zle pep hini,
Beleienn ha tud desket,
Tud yaouank ha tud er gozni,
Breiz a vezo adsavet.

3

Sonit, sonit kleierigou,
Sonit pell ha sonit kreñv,
Ken na glevint hoc'h hekleioù,
Ar Vretoned 'zo en Neñv;
Ma pedint Doue da deuler
E zaoulagad benniget,
War vamm-vro baour ar brugeier,
Ha Breiz ne dremeno ket.

Y.-V. PERROT.

133691

Peziou-c'hoari

an Aotrou Yann-Vari Perrot bet c'hoariet an darn vuia anezo er Bleun-Brug, etre 1905 ha 1955

Alanig al Louarn, 2 arvest, bet c'hoariet e B. B. 1905, e Keryann.
Dragon Sant Paol, 3 arvest, B. B. 1907, Kergournadec'h, Kleder.
Nonik ar filouter fin, 1911, troet diwar « Molière ».
An Aotrou Kerlaban, pezh farsus, 3 arvest, diwar « Molière », F. ha B. 1911.
Ar gasont, diwar galleg Y. L. M. Corven.
Yann Landevenneg, 4 arvest, diwar galleg Cornou, Brest 1924.
War roudou hon Tadou, diwar galleg Danio, Brest 1929.
E-tal ar poull, pezh farsus, 1 arvest, Skridoù Breizh 1944, Brest.
Ar c'hornandoned diweza, diwar kontadenn M. Abgrall.
Salatin ar Foll, diwar gwenedeg Bayon, Emgleo St-Iltud, Brest 1923.
Ar c'hornandoned, diwar Bayon, pezh farsus en eun arvest.
Ar c'hemenet, diwar Bayon, pezh farsus, 1 arvest, F. ha B. 1940.
Nikolazig, 5 arvest, Emgleo St-Iltud 1923.
Mouez ar Gwad, Le Goaziou, Montroulez, 1912.
Distro an dianket Kerioulet, Roazon, 1908.
Eun tad en devoa daou vab, diwar gwenedeg, Corven.
Ar re c'hlan a galon, F. Caouissin, ha Y. V. Perrot.
Distro laouen Itron-Varia Koatkeo, F. ha B. 1936.
Eun abardaez e Kervarzin, diwar yez Treger Gweltas, 1 arvest, 1930.
Pardon Barrabas, 1 arvest, Brest.
Eun nozvezad reo gwenn, diwar ar c'hembraeg, F. ha B. 1928.
En o eil bugaleaj, pezh farsus, 1 arvest, diwar ar c'hembraeg, F. ha B. 1928.
An divroad, diwar ar c'hembraeg, F. ha B.
Ar Vamm, pezh glac'harus, diwar ar c'hembraeg, F. ha B. 1935.
Fosfatin ar vatez fin, diwar ar gwenedeg (diembann).
Ar Blogorn, 1 arvest (diembann).
Ar c'houmoul a dec'h (diembann).
Silvidigez (diembann).
Ar melenn hag ar gwenn, pezh farsus, 2 arvest (diembann).
Batros (diembann).
Tavarn ar spontailh (diembann).

Ar sant nevez, pezh farsus, 1 arvest (amañ warlerc'h).
Roue ar bed a-bez, diwar an Iwerzoneg (amañ warlerc'h).

Lennit Bleun-Brug bep miz

Kasit evit-se 500 lur da :

Bleun-Brug, 21, rue Jos. Doury, Nantes. C.C.P. 1540.90 Nantes.
Koumanant e enor 600 lur. Madoberour : 1000 lur.

Bezit ezel eus ar Bleun-Brug

Kartenn ezel : 500 lur - Ezel madoberour : 1000 lur.

Kas an arc'hant-se da : V. Séité, Bleun-Brug, Châteaulin (Finistère),
C.C.P. 544.22 Nantes.

Evit deski brezoneg

Heuilhit hor skol dre lizer.

Prenit diganeomp : **Me a zesk brezoneg** (200 lur), « **Le Breton par l'image** » (250 lur), « **Yez hon Tadou** » (345 lur), « **Le français par le breton** » (200 lur).

ROUE AR BED A-BEZ

Pez-c'hoari burzudus a vro Iwerzon.
Bet laket e brezoneg gant an Ao. PERROT.
I. Ende hag Emka.

A vo c'hoariet e Bleun-Brug Landi.

LECH. — An traou a dremen e kegin eun ti diwar ar mêz. Eur vaouez a aoz ar pred, eur skudell ganti; eur pod war an oaled; ema an traou war an daol.

AMZER. — An traou a dremen e noz kala-goanv, derc'hent Gouel an Holl Zent.

C'HOARIERIEN

Eur c'hrouadur (7 vloaz),
Ar vamm,
Eur reder-bro.

- AR C'HROUADUR. — O vont d'ober petra emaoe'h aze, mamm ?
- AR VAMM. — D'ober eun gouignenn vras, va mabig. Marteze e rin unanig vihan evidoc'h c'houi ivez ! C'houi c'hell he lakat da boazat er pod-houarn bihan, tre ma vo an hini vras, o poazat er pod houarn bras.
- AR C'HROUADUR. — Mantus eo d'am zad beza et keit-se d'ar foar, p'emaomp e noz kala-goanv, e derc'hent Gouel an Holl Zent !
- AR VAMM. — Ret eo d'eomp ober fest eun tammig evelato. Ne 'z eus netra ebet par da noz kala-goanv, evidon-me. Seiz vloaz a zo, da geñver an noz-mañ, abaoe ma teuis, evid ar wech kenta d'an ti-mañ.
- AR C'HROUADUR. — Tapa a reoc'h ar plajou bokedet eus ar stal da lakat war an daol ?
- AR VAMM. — Ya ! Ya !... Ez an da gempenn brao an ti fenoz. Ar plajou a zo er stal, — an traou kaera a zo en ti, — a lakin holl war an dól. Ret eo d'eomp derc'hel sonj eus eun dra vurzudus a oa digouezet ganen, seiz vloaz a zo, fenoz.
- AR C'HROUADUR. — Ha peseurt tra burzudus 'ta, mamm ?
- AR VAMM. — An dra-se a dremenas goude ma oan bet kaset kuit eus an ti e lec'h ma oan maez !
- AR C'HROUADUR. — E plec'h e oa an ti-se ? Komzit d'in anezañ 'ta !
- AR VAMM. — (A aze en eur ziskouez ar c'hreisteiz.) En tu-all d'ar Menez e oa an ti-se. E oan o chom gand eur Merour e Menez ar Roc'h, tostik-tre da Venez-Aour.
- AR C'HROUADUR. — Menez-Aour ! An takad douar-se a rank beza bras !
- AR VAMM. — N'eo ket d'ar pezh emañ c'hoaz bras ; eun takad diskurlu ha gouez ar pezh ma c'hell beza eo, ha na yen 'ta d'an termen-mañ eus ar bloaz !! Bountet e voen atao, er mêz, d'eun nozvez kala-goanv, evel fenoz. Koz traou a oa bet lavaret diwar va fenn.
- AR C'HROUADUR. — Petra ho poa grêt neuze ?
- AR VAMM. — Petra em bije me grêt ? Mont gand an hent leun a boullou-tro, krapat ar menezioù plom ha plom, an avel yut ouz va suilha hag ar fang ruz ha druz, pounner, o staga ouz va boutou... Hag e teuis betek Kergilli.
- AR C'HROUADUR. — Anaout a ran Kergilli. Eno eo en devoa eur vaouez roet boulou sukr d'in eus eur voutailh !
- AR VAMM. — Ya ! bremañ marteze a-walc'h e ra traou evelse. Met en nozvez-se e oa morailhet he dor ; ne oa dor ebet digor. Ha me a wele an dud dre ar prenesr, paotred ha merc'hed, azezet a bep tu d'an oaled, o varvailhat hag o c'hoari. N'em boa ket bet ar galon da c'houlenn digor d'in.

E oan er spont n'o divije grêt gwall zonjou diwar va fenn. Ha me mont gant va hent, va unanik kaer, en noz-du-dall !

AR C'HROUADUR. — Du-mañ e oac'h deuet dioc'htu, neuze ?

AR VAMM. — Kerzet a raen founnus, gand ar menez, e-kreiz an deñvalijenn. Kement a boan am boa, ken hir e oa an hent ha me oa ker gwan ha ken dinerz, ma oan kouezet abenn ar fin. Steki em oa grêt, ouz eur bern mein, a oa bet diskarget ouz kostez an hent.

AR C'HROUADUR. — Kignet em oa va glin, me ivez, eur wech, — n'ho peus ket a zonj ? — e oan kouezet war ar vein...

AR VAMM. — Neuze e tigouezas an dra zouezus-mañ ganen... Gwelet a ris, ne ouien piou, eun diaveziad o tont davedon ; bras e oa ; met ken brao, ken brao ma lurgerne ; a-bouez sellet piz e teued d'her gwelet mat, en deñvalijenn. Anat a-walc'h e oa neuze, n'oa ket hennez eun den evel ar re all.

AR C'HROUADUR. — Daoust ha piou e oa hennez 'ta ?

AR VAMM. — Me 'm eus bepred kredet e oa ROUE AR BED-A-BEZ e oa.

AR C'HROUADUR. — Beza en devoa eur gurunenn, evel eur roue ?

AR VAMM. — Ya ! eur gurunenn en devoa hag unan spenn-du, en-deñ e oa ! En e zourn eur barr glas. N'eus ket a varrou ar seurt-se war gwez an douar-mañ. Kregi a reas em dourn ha betek treujou an ti-mañ am degasas : « Kerzit ebarz ! », emezañ ; « amañ e kavoc'h lojeiz ». Me 'm eus stouet war va daoulin vit hen trugarekât, met hen a reas d'in sevel : « Me 'z ay d'ho kwelet eur wech bennak c'hoaz, emezañ. N'it ket da leunia ho kalon gand an holl draou a roan d'eoc'h-pe e teuoc'h da veza kriz ; grit kentoc'h digemer vat d'in pa zistroin. »

AR C'HROUADUR. — Ha dioutu ez eas kuit ?

AR VAMM. — Koll a ris ar gwel anezañ goudeze. Met me 'reas evel m'en devoa lavaret d'in. (Sevel a ra ha monet daved an nor.) Ha me donet 'vel-hen en ti. Hag e oa ho tad azezet aze e korn an oaled. Intañv yaouank e oa. Ne oa nemetañ e-unan. Na me ken nebeut, ne oa nemedon va-unan. Dimezi a rejomp an eil d'egile. Hag abaoe n'eo ket bet ret d'in biskoaz mont da glask lojeiz. E peoc'h hon eus bevet. Me a ra ouz ho tad ar gwellaika ma c'hellan. Eur penn a zo em zi, hag ober a ran dioutañ ; kaout a ra pep tra en urz, pa zistro d'ar gêr.

AR C'HROUADUR. — Marteze ar Roue a deuio adarre d'an ti ?

AR VAMM. — Lavaret mat en deus d'in e teuo, met betek vremañ n'eo ket bet deuet c'hoaz. Mont a reomp alies, ho tad ha me, war an nor da zellet, pa vez noz kala-goanv, o soñjal her gwelet.

AR C'HROUADUR. — Ne dlefe ket dont, evel kent, en noz, ha me o kouskat.

AR VAMM. — Warnañ e vez va soñj hep bloaz, pa gempennan an ti hag e ran eur gouignenn evit koan.

AR C'HROUADUR. — Me garfe gouzout petra ray pa deuio en ti ?

AR VAMM. — E penn an daol, aze, ec'h azezo, war eur gador. Tañva a ray va c'houignenn ; me 'z ay neuze da c'hervel an holl e kêr, hag a-lavaro d'ezo piou a vo deuet d'am gwelet ; anaout a raint splann ez oun dibec'h ker-kouls 'vel ne vern piou anezo. Ne oa netra ganen pa oan deuet ebarz an ti-mañ, o nann ! War o daoulin ez aint holl aze, war leurenn an ti, da c'houlenn e vennoz. Met e wella bennoz a ziskenno war an ti m'eo deuet ennañ a-benn kaer e-unan.

AR C'HROUADUR. — Ez it da ober ho kouignenn, bremañ ?

AR VAMM. — Ya ! mall eo d'in, n'eus ket da lavaret nann, pe anez e vezin tapet diwezat ganti ; n'oun tamm ebet re abred. Ne ran nemet gortoz eun amezog a dlee degas bleud brao d'in eus a gêr. Tra a-walc'h em eus gortozet ; ret eo d'in mont da glask bleud va-unan d'eun tu bennak. E ti ar piker-mein e vezo fest dimeurz. Eno, m'oar vat, e kavin ar pezh am eus ezomm.

AR C'HROUADUR. — Me a zay ganeoc'h, ivez, mamm !

AR VAMM. — Gwell eo ganen e chomfec'h amañ. N'it ket da vont ac'han hag e vezoc'h mignon d'in. N'it ket, gant a reoc'h wardro an traou a zo war an daol. Chomit azezet e tal an oaled. Drailhit ar skolpajou koat am eus digaset amañ a-benn koan. Grit eur bern anezo, ma vezo gellet ober eun tantad mat a dan da boazat ar gouignenn. Sellit mat pegement a zrailhoc'h ha n'it ket da vont er-mêz tre ma vin pell. Er spont hag en aoun e vezan na dafec'h kuit kement all a zour hag a bri a zo er straejou bremañ ! Bezit fur. Me a ouezo pet brochenn goât ho pezo drailhet. (Ar vamm a ya er mêz.)

AR C'HROUADUR (A azez hag a zrailh ar c'hoad ouz e c'hlin.) — Unan... ha daou, o ! met n'eo ket dies ober eun nebeud tammou eus hennez : unan... daou, tri... pevar. Gled eo hemañ : ar re c'hleb ne blijont ket d'in, pemp, c'houec'h... Ha setu d'in eur bern mat. Greomp eun esa ouz an tamm teo-mañ... Re galet eo... Bec'h he do va mamm o tont, a-benn anezañ.

(Dam-zigeri a ra an nor hag eun den a zeu en ti. Eur goz roched fall, peñseliet a zo gantañ, e vrugou goloet a fank. Diarc'hen ha diskabell kaer eo. Eun tammig barr koad a zo en e zourn.)

AR REDER-BRO. — (Pleget e tal ar c'hrouadur hag o kemer eun tamm koad.) Roit hennez d'inn, 'ta ! ha kemerit c'houi hemañ. (Lakat a re e varr koad etre dourn ar c'hrouadur ; heñ a gemer an tamm koad sec'h hag hen drailh.)

AR C'HROUADUR. — (O sellet ouz ar barr.) Eun tamm mat a varr eo, avalou outañ ha bleun. Ar wezenn a zo e tal ar villin a zo avalou e barz ive, met et eo holl ar bleun kuit a baoc'h pell ' zo. E pelec'h ho peus c'houi kavet ar barr-mañ ?

AR REDER-BRO. — Em liorz em eus torret ar barr-se, eun tamm mat a hent ac'hanen.

AR C'HROUADUR. — E pelec'h emañ ho liorz ? Hag a belec'h e teuit c'houi ?

AR REDER-BRO. — (O tiskouez ar c'hreisteiz.) Eus an tu-all d'an torgennou-se a welit du-hont, e teuan-me.

AR C'HROUADUR. — Daoust hag eus ar Menez-Aour e teufec'h ?

AR REDER-BRO. — Ac'hano eo e teuan, ya ! ya ! eus ar Menez-Aour. Hag e karfen ober eun tamm diskuiz en ho ti.

AR C'HROUADUR. — Deuit amañ ganin ouz an daol. Met diwallit da louza netra, rak anez mamm a c'hourdrouzfe. Mamm a zo o vont da ober eur vrao a gouignenn, eun tamm kouignenn hag a vezo diouz doare eur Roue a deuo, marteze, — piou a oar, — da goania ganeomp fenoz !

AR REDER-BRO. — Ez an eta da azeza en ho kichen... (Hag ec'h azez war eur skabell.)

AR C'HROUADUR. — Komzit d'in bremañ eus ar Menez-Aour.

AR REDER-BRO. — Beza ez eus du-hont eul liorz, hag eur wezenn el liorz, eur wezenn hag a zoug frouez ha bleun war eun dro.

AR C'HROUADUR. — Evel ar barr-mañ ?

AR REDER-BRO. — Ya ! evel ar barr-se.

AR C'HROUADUR. — Ha petra a zo estreget an dra-se c'hoaz el liorz ?

AR REDER-BRO. — Beza ez eus laboused a bep liou, o kana d'an dud, dalc'hmat da zont d'o fedennou. Hag eur voger uhel tro-dro d'al liorz !

AR C'HROUADUR. — Penaos e c'hell an dud treuzi ar voger-se ?

AR REDER-BRO. — Beza ez eus peder dor er voger : unan aour, unan arc'hant, unan gwer glañ hag unan arem gwenn.

AR C'HROUADUR. — (O kemeret brochou koad.) Ez an da ober al liorz. Ar brochou-koad-mañ a vo ar voger. (Hag e tresont eur voger pevar gornek gand ar brochou koat.)

AR C'HROUADUR. — (O kemeret ar barr brao.) Hennez a vo e kreiz. Eur wezenn eo hennez. Ret eo d'in kaout eun dra bennak d'hen derc'he plomm en e

zav. (Sevel a ra hag e sell ouz ar stal.) N'hellan ket me-hen tapout. Savit c'houi ha digasit ar pod brao-se d'in.

(Ar reder-bro a zav hag a ro ar pod d'ar c'hrouadur.)

AR REDER-BRO. — Setu hen !

AR C'HROUADUR. — (O lakat ar pod etre ar mogerioù hag ar barr ebarz.) Livirit c'hoaz d'in petra a zo ouspenn el liorz.

AR REDER-BRO. — Eno ez eus peder feunteun, sklêr an dour enno, evel dourstivell.

AR C'HROUADUR. — Kasit an tasou, an tasigou bokedet-se, ma 'z an da ober ar feunteunioù. (O lakat a ra war an douar.) Bremañ ni a ya da ober an dorioù. Diskennit ar pladou-se amañ ma rin an dorioù ; pas ar re zivalo-z-hont, ar re vraoik a zo d'an nec'h, aze !

(Ar reder-bro o zap ; hag o lakat a reont ouz ar pevar c'horn evid ober an norioù. Ar c'hrouadur a zav en e zav da welet e labour.)

AR REDER-BRO. — Setu hen achu.

AR C'HROUADUR. — Ker brao eo hag al liorz all ? Penaos e vefe ret d'eomp en em gemeret evit mont da Venez-Aour da welet al liorz all ?

AR REDER-BRO. — War varc'h eo ret d'eomp mont.

AR C'HROUADUR. — N'hon eus marc'h ebet !

AR REDER-BRO. — Ar vrochenn-mañ a vo jao d'eomp.

(Kemer a ra eur vrochenn, eus korn ar gegin hag ez a a-rampou war-ni, ar c'hrouadur en e raok.)

Bremañ, deomp mar deomp !

Kana a ra : ar c'hrouadur a lavar an diskan war e lerc'h.

Bleun ha frouez 'zo ouz ar barr.

El liorz-se, holl, war eun dro.

Hag ar vro n'he deus ket he far,

Trouz ebet gant den n'eus eno !

DISKAN

Deomp 'ta, deomp 'ta, d'al liorz-se,

Pegouls 'ta du-hont, 'vezimp-ni ?

Eno n'eus den ebet a re

Hag e nikun ne gaver si !

AR REDER-BRO. — Petra ' livirit c'houi eus ar redadenn-mañ, marc'hegig ?

AR C'HROUADUR. — D'eomp c'hoaz adarre ? Greomp eur pennad red, c'hoaz.

AR REDER-BRO (O kana.)

2.

Me wel Llez, a vandennou,

El liorz-se, e skeud ar gwez,

Hag arc'helez, gant telennou,

Diouaskell gwenn, a-blom, d'al laez !

DISKAN

Deomp 'ta...

AR C'HROUADUR — Kent pell e vezimp e liorz ar Menez-Aour ! C'hoaz eur pennad red ! Livirit eur zon all.

AR REDER-BRO.

3.

C'houez ar bleun hag an avalou,

Adreñv an dorgenn-z-hont lufus,

En em strew dre an oablou,

Du-hont em liorz burzudus !

AR C'HROUADUR. — Eun all c'hoaz !

AR REDER-BRO. — An diweza e vo hounnez, neuze ; eur redadenn vat e vo.

Ar vamm a zeu en ti, chom a ra divarc'het he daoulagad ganti eur pennad. Teurel a ra neuze he faner hag e krog er c'hrouadur.)

AR VAMM. — Biskoaz kement all ! Eur c'hoz klasker bara, eun truilhek o kregi em mab !... Ouz e vriata etre e zivrec'h n'eus nemet pilhou warno, evel pa vije kar va mab da dud eveldañ. Er mēz ac'hanen. Ne ran forz piou e vefec'h ; er mēz eus an ti-mañ, petra ? pe anez ez an da glask unan bennak ha ne vo ket pell ouz ho skarza kuit.

AR C'HROUADUR. — N'her stlapit ket er mēz, mamm ! Hennez n'eo ket eun den fall. Eun den mat an hini eo : o c'hoari jao e oa ganen. Hennez a oar eur berr soniou.

AR VAMM. — Lezit hen da vont kuit hen hag e soniou. Sellit, evel kent, ma n'eo ket louzet ho tilhad, me hag em oa grēt eur c'hempenn d'ezo er beure-mañ.

AR C'HROUADUR. — Ouz va dere'hel war gein ar jao e oa. Ni a yea d'an daoulamm ; gellet em bije koueza, met hen am dalc'he.

AR VAMM. — Me a lavar d'eoc'h emañ echui an taol a-benn bremañ, ha ne 'z eoc'h mui war ar jao. Lezit hen da vont gand e hent. Me n'em eus ket a amzer da netât an ti warlerc'h tud ar seurt-se.

AR C'HROUADUR. — Skuiz eo. Lezit hen da ober eun tenn-halan amañ beteg an noz.

AR REDER-BRO. — Ya, teurvezit va lezel da ziskuiza amañ eur pennadig. Graet em eus eun tamm mat a hent.

AR VAMM. — A belec'h e teuit c'houi eta ?

AR REDER-BRO. — Dont a ran eus an tu-all da Venez ar Roc'h, eus a Venez-Aour. Ne oa ti ebet tost. Kerzet em eus penn-da-benn gand an hent leun a boullou-tro. An avel am suilhe. Lec'h ebet d'in dre-ze da ober eun ehan. Pri ruz an hentchou a veze pounner ouz va zreid. Ne veze grēt degemer vat ebet d'in, e nep lec'h. Ha deuet oun du-mañ, d'an tachad m'emañ dic'hlannet ar waz.

AR VAMM. — Gwell eo d'eoc'h mont betek kêr. N'ho peus ket a wall bellou da vont ken ; ni a zo o c'hedal tud da zont d'hor gwelet fenoz.

(Lakât a ra bleud en eun volenn hag ez a d'hen distrempa.)

AR REDER-BRO. — Ne blij e ket ganeoc'h rei eur meutadig eus an toaz-se d'in da gas ganen ? Eur pennad brao a zo abaoe m'emañ war yun !

AR VAMM. — Tano eo ar gwechou ma teu d'in ober traou evel-hen, amañ. War al listrier, ez eus avalou-douar yen ; n'eo ket mat a-walc'h ar re-se evidoc'h ? Mat ! eleiz a vije laouenn ma c'helljent o c'haout.

AR REDER-BRO. — Me a gemero ar pezh a rooc'h d'in, n'eus forz petra e vefe.

AR VAMM. — *(O vont da glask an avalou-douar d'al listrier hag o sellet ouz ar stal.)* Da belec'h eo éta zraou, dre ar bed-mañ, pa n'o gwelan mui ? Va flajou, va fodou ? Aze e oant c'hoaz, holl, pa 'z oun ét kuit ; petra a zo tremenet 'ta abaoe ?

AR C'HROUADUR. — Ni a oa oc'h ober eul liorz ganto ; n'o gwelit ket aze, er c'horn-tro.

AR VAMM. — A ! ya ! an traou-se e cac'h oc'h ober pa 'm boa lavaret mat d'eoc'h. Chom aze, azezet, hep fiñval ? Red e vezo d'in ho staga ouz eur gador, eur wech all ! Va fodou brao ! *(O zapa hag o zorcha a ra buan.)* Va asiedou a oa deuet ganen, er wech kenta ma oa d'in mont d'ar marc'had. Ne oa ket kaeroc'h egeto er stal. *(Unan a rinkl etre he daouarn hag a gouez d'an douar.)* Sellit bremañ, petra ho peus grēt.

(Hi a ro eur stavad d'ar c'hrouadur.)

AR REDER-BRO. — N'it ket da damall ar c'hrouadur-mañ. Me eo em eus o diskennet eus ar stal.

AR VAMM. — *(O tistrei outan.)* C'houi eo ho peus o diskennet ? Perak e raec'h-c'houi an dra-se amañ ? Ar wech diveza eo d'eur reder-bro, eun tamm laouok, deuet, — it da welet eus a belec'h, — da c'hellout lakât e grabanou war eun dra bennak em zi-me. En toull du eo e rankfec'h c'houi beza abenn bremañ. Ya ! en toull bac'h. Da betra ho poa ezomm da vont da welet petra a zo el listrier-se ? Evit gwelet petra ho pije gellet skrapa da vont ganeoc'h, e oac'h, michans !

AR REDER-BRO. — *(O kemer daou zourn ar c'hrouadur etre e re.)* N'hellen ket chom heb o rei d'an daouarnigou-mañ a en em astenne da glask o c'haout ; nag en divije goulennet peder avel an neñv ouzin, em bije o roet d'ezañ, ken glan ha ma 'z eo e galon.

AR VAMM. — *(O tapout ar pod hag o stlepel ar bod war leur an ti.)* Er mēz ac'hanen, er mēz a lavaran d'eoc'h c'hoaz eur wech ! N'eus ket a lec'h da laoueien evel doc'h amañ ! Sellit nak a fank ho peus laket aze war al leurrenn. C'houi n'oc'h ket mat da vont e ti den onest ebet !

(An ti a ya war defvalaat.)

AR REDER-BRO. — Pa vezo lavaret ar wirionez, stankoc'h e vezan-me war an hentchou eget en tiez. Lies a wech ez oun bet nozveziadou dioc'htu, war eun dorgenn noaz bennak, o skourna gand ar riou !

AR VAMM. — N'oun tamm ebet souezet. *(Hi a en em laka da skuba.)* Kerzit a-raok bremañ daved ne ouezan-me pe dud a garit darempredi ; met, evidon, ne ran fors piou int ; ar gwasa tud a zo war an douar, m'oarvat : al laeron, ar vezvierien vreïn, ar merc'hed divez...

AR REDER-BRO. — Ya ! Ya ! e c'hellfent beza mezvierien vreïn, laeron, merc'hed divez, re gouezet eur wech, hag a vez flastret, goudeze, dindan seuliou treid an dud ; korfou goloet a c'houliou, dre m'eo bet red d'ezo dioueret re en holl a draou ; eneoù brevet dre re a bec'hejou ; tudigou keiz, kollet ganto o skiant vat, re fall..

AR VAMM. — Kerzit a-raok ! kerzit a-raok da gaout ho kensorted, a lavaran d'eoc'h c'hoaz, eur wech !

AR REDER-BRO. — Ez an da vont. Ez an endro gant va hent, d'al laez. Eno ar beurien a ya diskabell kaer gant o hent ; ez an da vont war roudou treid noaz ar vugale divlam. Ez an endro, warzu ar reier, warzu an avel, hag ar gwez oc'h hirvoudi gand ar gwall amzer.

(Hag ez a kuit.)

AR C'HROUADUR. — Ankounac'haet en deus e varr...

(Heñ her c'hemer hag ez a en eur redek warlerc'h ar Reder-Bro.)

AR VAMM. — *(En eur skuba atao.)* Ar braoa asiedou a oa el listrier. Ha pri ruz lous war al leurrenn. Brochennou koat fuilhet a-gleiz hag a-zehou. *(Plega a ra d'o zapa.)* Ha da belec'h eo ét va mab ? *(Ez a war an nor.)* N'her gwelan ket. N'eo ket ét d'ar waz, evelkent ! Nann !... Nosât a ra ha rikla a ra eun den buan a-walc'h en dour... Deuit 'ta ! Deuit 'ta ! E pelec'h emaoe'h ?

(Ar c'hrouadur a zeu endro en eur redek.)

AR VAMM. — E pelec'h e oac'h ? E oan er spont na vijec'h ét da dal ar waz, ha kouezet buan a-walc'h ebarz !

AR C'HROUADUR. — Et oun a-benn herr war e lerc'h. Me 'm eus e welet o treuzi ar wazad zour.

AR VAMM. — N'helle ket ober an dra-se ! N'helle ket treuzi ar waz p'eo gwir eo leun-barr fenoz, ken na d'eo dic'hlannet.

AR C'HROUADUR. — Mat evit grēt en deus ; ét eo dreisti. E oa evel p'en divije kerzet war an dour. Beza e oa leun a c'houlou a-raok e dreid.

AR VAMM. — Traou evelse ne zigouezont ket. A-belec'h e teu sonjou evelse d'eoc'h ?

AR C'HROUADUR. — Hopet em eus warnañ da zont da glask e var. Distrei en deus grêt davedoun, pa oa c'hoaz war ar waz : « Dale'hit hen ganeoc'h emezañ, ha kasit heñ da ziskouez d'ho mamm ! »

AR VAMM. — (*O sellet mat ouz ar barr.*) Frôuez ha bleun a zo outañ. N'eo ket ouz gwez an douar-mañ eo e kaver barrou evel hemañ. (*Koueza a ra war he daoulin.*) Et eo kuit ! Et eo kuit ! ha me n'em eus ket e anavezet. Hen eo an estranjour-se en deus roet d'in kement am eus... Hen eo... *Roue ar Bed a-bez !!!*

Y.-V. PERROT.

C'hoariva ar Bleun-Brug hag Albert de Mun

Extrait d'un discours fait à la Chambre des Députés par M. A. de Mun, député du Finistère, le 30 Mars 1911.

... Le château de Kerjean est situé dans la commune de Saint-Vougay, célèbre déjà dans tout le pays breton, par les initiatives artistiques et littéraires qui y ont pris naissance.

Il existe dans cette commune, depuis plusieurs années, une société de jeunes artistes : « Paotred Sant-Nouga » qui sont à l'avant-garde du mouvement si intéressant entrepris pour la reconstruction du théâtre populaire breton et la conservation de la vieille langue celtique.

Ces jeunes gens jouent avec un talent remarquable, une saisissante expression de sentiment, des pièces en langue bretonne dont quelques-unes sont dues à un jeune prêtre, bien connu de tous ceux qui participent à la vie intellectuelle du pays, M. l'abbé Perrot, écrivain d'une rare délicatesse qui a consacré toutes les ardeurs de son âme à cette œuvre de patriotisme.

Anatole Le Braz a témoigné souvent en quelle haute estime le maître écrivain tient ce prêtre breton et ses compositions dramatiques...

AR Zant NEVEZ

Pez-c'hoari fentus savet
gant an Aotrou PERROT,
a vo c'hoariet
e Bleun-Brug Landi.

*Savet eo bet ar pezh-mañ e
Plougerne, ha c'hoariet eno evit
ar wech kenta d'ar 17-2-29.*

C'HOARIERIEN :

Jakez an Tars, marc'hadour legumach (65 bloaz). (Eur pikol kof d'ezañ, eur renkad baro louet en dro d'e ziouchod, ruz e benn hag e frâ heñvel ouz eur eur c'hlaouenn-dan.)

Goulc'hen ar Bras, kloc'her (35 bloaz).

*Perig an Tars, mab bihan Jakez
Herveig ar Bras, mab Goulc'hen* { kurusted (10 pe 11 vloaz).

*Matulin ar Geraned 50 vloaz.
Yvonig ar Genkiz 60 vloaz.
Bél ar Pouligou 30 pe 40 vloaz. { Kouerliaded o tont d'an oferenn-
Chan ar Stankou bred gant o dilhad kaer.
Katell an Tidu*

Ha kalz re all a bep oad, holl diwar ar maez.

An traou a dremen e Lannweltas etre eil ha trede son an oferenn-bred.

SKLERIENN. — *En tu dehou e weler eur c'hostez eus an iliz nevez savet ouz korn an iliz pe a-zioc'h an nor-dal ez eus, — goulo — eul lochenn da lakat eur zant.*

En tu kleiz ez eus eur renkad gwez, pe ti ar c'hloc'her hag eur skeul harpet ouz ar gwez pe ouz an ti.

I. — Diviz.

Jakez an Tarz (e-unan ; nevez dizroet eo eus a Vro-Zaoz, el lec'h m'eo bet epad c'houec'h miz o werza ougnon ; en e zilhad labour emañ.)

JAKEZ. — (*O sellout ouz an iliz, e zaouarn war e leziou.*) Mat ! tud sot a zo c'hoaz, war an douar, evelato ; eun iliz nevez, e parrez Lannweltas ! Ha pebez iliz ! A ' feiz, aze ez eus kollet eur guchedenn vat a arc'hant. Ha c'hoaz n'eo ket echu ; n'eus tour ebet ! hag amañ ez eus eul lok da lakat eur zant, met ne welan sant ebet annañ. Ya ! Ya ! peorien Lannweltas a deuio da c'houlenn an aluzenn digant Jakez an Tarz ; n'o devezo ket eul liard toull. Me a lavaro d'ezo, m'o deus naon, mont da lipat mogerioù an iliz nevez ; aze ez eus talvoudegez meur a dors vara.

(Ekeit-se ar c'hloc'h a zo o seni ; ar c'hloc'her graet gantañ e zon a deus er-maez eus an iliz.)

II. — Jakez ha Goulc'hen.

GOULC'HEN. — Sell ! Jakez an Tarz ! Ne vezoc'h ket re ziwezat en oferenn hizio, da vihanañ, rak an dra-mañ n'eo nemed an eil son c'hoaz.

JAKEZ. — (O c'hoarzin goap.) Nag abred, na diwezat, Goulc'hen. Ma ne vez nemet boutou Jakez an Tarz oc'h uza leur da iliz nevez... neuze e pado c'hoaz meur a gant vloaz.

GOULC'HEN. — An dra-ze evelato ne viro ket ouzoc'h da vont d'ho yalc'h ha da rei eun dra bennak da zikour he sevel. An tour n'eo ket re evid eur julod evel an Tarz.

JAKEZ. — (Gospais.) Ya ! hag eur sant da lakat en toull a zo aze, moarvat ? Selaou, Goulc'hen, ha gant da ziou skouarn, ar pez emañ an Tarz o vont da lavarout d'it : Ar goukouk a glewi o kana da C'houel Nedeleg hag ar c'hefeleg a weli e penn ar bern-kolo da C'houel Yann, kentoc'h eget ne weli a-zioc'h da gleier eun tour savet gand arc'hant an Tarz.

GOULC'HEN. — Asa ! Jakez, ne furañ ket evit kosaat.

JAKEZ. — Furaat ? Me ? Lanniz-weltas eo o deus ezomm furaat, da vihanañ : Asa ! daonet ! Ma n'eo ket eun druez ! sevel eun iliz nevez pa 'z eus tud ha n'o deus ket eun doenn a-zioc'h o fenn.

GOULC'HEN. — Doue, da genta ! Hag ouspenn, e Lannweltas ne vez lezet den ebet da loja e kambr ar stered.

JAKEZ. — Mantrüs eo gwelet kemend all... Eiz-ugent vloaz goude ar Revolution vras.

III. — An daou genta ha Perig o tiredet d'an Iliz.

JAKEZ. — Sell'ta, Perig, te a zo o tont aze ? (en eur boket d'ezañ) ha da belec'h ez ez evelse ?

PERIG. — D'an oferenn-bred, tad koz !

JAKEZ. — Mat a rez, va foatrig ; me a veze ive, d'az oad... An dra-ze, Goulc'henn, a zo mat d'ar vugale.

GOULC'HEN. — (O c'hoarzin.) ...Ha d'ar merc'hed ! Ya ! Ya ! Me a vez ive... Hag ouspenn, Perig a zo kurust.

JAKEZ. — Kurust ? Kea da welout. Jaketa a zo e giz-se ; va hini goz, te 'oar : « Evel e dad koz e rank beza », emezi.

GOULC'HEN. — Evel e dad koz ?

JAKEZ. — Ya ! Goulc'hen ; Jakez an Tars, paotr, a zo bet kurust, ive.

GOULC'HEN. — Kurust ? C'houi ?

JAKEZ. — Ya ! en amzer m'oa kloc'her da dad koz.

GOULC'HEN. — Doue r'e bardono.

JAKEZ. — E-giz a lavarez... O ! pell a zo abaoe ha da dad koz...

GOULC'HEN. — Doue r'e bardono !

JAKEZ. — Ne dle ket chom kalz a dra anezañ bremañ a zilerc'h ar preñved. Ar re-ze n'o deus ket pardonet d'ezan ha da Zoue en deus o lezet d'e grignat.

GOULC'HEN. — Ar c'horf, Jakez, met an ene ?

JAKEZ. — An ene ? an ene ? Eur zorc'henn ! Evidoun-me n'em eus gwelet morse va ene.

GOULC'HEN. — Gwelet hoc'h eus, eur wec'h bennak, Jakez, respet d'eoc'h ho... tiadreñv ? ha koulskoude hoc'h eus unan ledanik mat !... met peoc'h ; pec'hed eo komz evelse, dirak bugale... Sed ' aman Herveig, va mab, a zo kurust, gant Perig.

IV. — An hevelep re hag Herveig.

JAKEZ. — O ! dirak kurusted, Goulc'hen, e c'heller lavarout meur a dra ; ar re-ze a zo kanfarted, fidandoustik, n'eo ket gwir, paotredigou ?

PERIG. — (O stoui e benn.) O ! tad koz !

HERVEIG. — Elez ! tad koz, Elez !

JAKEZ. — Ya ! Ya ! elez ; sonj am eus e vezemp kaset gand ar personñ...

GOULC'HEN. — An Aotrou Person, Jakez.

JAKEZ. — ...Da gere'haz butun-fri... ar person hoc'h eus bremañ ne laka ket a vutun ?

HERVEIG. — Nann ! e blac'h a ra avât ! kement ha kement ma 'z eo deuet da veza tough.

JAKEZ. — Ar butun ne veze ket holl evit fri ar person.

GOULC'HEN. — Laer !... ha neuze, ker yaouank all !

JAKEZ. — Abaoe eo em eus dalc'het ar pleg fall da lakat butun em fri. (Lakat a ra oun dounnadenn.)

HERVEIG. — O ! n'eo ket en e fri eo hel laka ; war c'horre eo. (Redet a ra da guzat.)

JAKEZ. — (O vont war e lerc'h.) Ailhon zo ac'hanout. Bremaik, paotr, me a raio eur chacha war da skouarn.

HERVEIG. — (Ne weler ken nemet e benn hag e zaouarn kroaziet.) Pardon, tad koz, ne livirin ket ken.

JAKEZ. — Ha zoken, Goulc'hen, selaou amañ ganen, me a zo o vont da lavaret eun dra d'it... Met ar vugale-mañ, avat, n'o deus ket a ezomm da glevout.

GOULC'HEN. — Nann ha neuze mall eo d'ezo mont d'en em wiska.

JAKEZ. — Ya ! Perig. Kea buan da lakat da lostenn ruz.

(Ar gurusted a ya kuit.)

V. — Jakez ha Goulc'hen.

JAKEZ. — Selaou bremañ, Goulc'hen, ma kontin d'it. Ne zivini biken perak eo deuet Jaketa da veza gwreg d'an Tarz.

GOULC'HEN. — N'eo ket da lavaret. Marteze abalamour ma oa an Tarz bravoc'h paotr d'e bemp bloaz war-nugent eget n'eo bremañ ?

JAKEZ. — N'eo ket.

GOULC'HEN. — N'oa ket ? E feiz, neuze, ma vijen-me bet Jaketa, me em bije roet d'ezañ e zac'h. Tra... N'ho pije ket bet a ezomm da zont diou wech d'am goulenn.

JAKEZ. — Diou wech ? N'oun ket bet eur wech zoken. Ne gredfes biken... Jaketa eo a zo bet he-unan ouz va goulenn.

GOULC'HEN. — Eur gaou !

JAKEZ. — Ker gwir ha ma par an heol da greisteiz, pa vez dizolo an amzer. Klevet a rafez ganti.

GOULC'HEN. — Ne 'z int ket da c'houlenn diganti zoken, rak biken n'em bije kredet e oa ker sot.

JAKEZ. — Ma ! n'eus abeg all ebet, paotr paour, nemet-hemañ : Jaketa he deus va Goulennet abalamour ma oan bet kurust.

GOULC'HEN. — Gwir ?

JAKEZ. — Pa lavaran d'it. C'hoant he doa da zimezi gant eun den onest.

GOULC'HEN. — Hag a zo fur ! Ma teuje hizio ar merc'hed yaouank d'ober holl evel Jaketa, e vije gwelet stankoc'h ar baotred yaouank koz !

JAKEZ. — Hag eur c'hurust. — Te a oar an dra-ze koulz ha me, — n'hell beza nemet eun den onest.

GOULC'HEN. — Plac'h kêz ! Hounnez a zo kouezet he meudig en he dourn, anat eo !

JAKEZ. — Petra fell d'it lavaret ?

GOULC'HEN. — Netra ! O sonjal edon n'eo ket bet gwelet, gwall alies, abaoe, Jaketa hag an Tarz o tont o daou d'an oferenn-bred.

JAKEZ. — Na d'an oferenn-bred, na d'an oferenn-vintin, D'ober petra ? Da goll amzer ? Jakez an Tarz, Goulc'hen, a zo gwelloc'h gantan lakat e zourn, en eur yalc'had aour eget e pinsin an dour benniget.

GOULC'HENN. — (*O c'hoarzin.*) N'em eus ket a boan o kredi.
 JAKEZ. — Petra ? Te ez peus c'hoant da lavaret n'oun ket eun den onest ?
 GOULC'HENN. — Tra ! Tra ! An holl a oar, pa werz an Tarz kaol-poumm, diouz ar pouez, e laka an treujou, e foñs ar zac'h... war ar marc'had.
 JAKEZ. — Selaou, Goulc'hen, petra lavarfes, eus eur c'houer, a yafe d'ar foar, da brena eur gazeg, hag a lezfe gwerza eun ouner d'ezañ, en he lec'h.
 GOULC'HENN. — Feiz ! Hennez ne vije ket eun hanter-diot met ar seurt-se ne vezont ket kavet, bep eil, e foar Landerne, e c'hellit kredi...
 JAKEZ. — Mat, pa werz Jakez an Tarz irvin e lec'h patates ha pour e lec'h asperjez, piou eo ar sota ?
 GOULC'HENN. — Unanig bennak ganet d'ar zadorn da noz a c'hellit da dapa, marteze... ha c'hoaz n'eo ket e Breiz...
 JAKEZ. — E Breiz hag el lec'h all...
 GOULC'HENN. — Eur gaou !
 JAKEZ. — Eur gaou ? Gwir-bater.
 GOULC'HENN. — Sotoc'h int neuze eget azen ar vilin-vor : hennez ne stag ket d'al lann-bil pa vez melchen en e rastell.
 JAKEZ. — Ha c'hoaz e tenner d'in an tok : « Bonjour Monsieur Tars », A ! A ! A ! Met Goulc'hen, marteze, te ne ouezez ket a c'hallig : Er c'heriou e vez lavaret « Monsieur » d'an dud, evel ma vez lavaret « Aotrou » amañ.
 GOULC'HENN. — Ya ! An dra-ze am eus desket p'oun bet er skol. N'oun ket sotoc'h eged eun all, kement-se.
 JAKEZ. — Ne lavaran ket.
 GOULC'HENN. — Hag e Bro-Zaoz, penaos e vez lavaret, aotrou ?
 JAKEZ. — Ar Zaozon, Goulc'hen, a lavar « Master ».
 GOULC'HENN. — (*Tenna a ra e dog da zaludi Jakez, o plaga beteg an douar.*) A ! ya ! « Master » Tarz ! « Master » Tarz !...
 JAKEZ. — Hein ! Goulc'hen ! Ha pa vijen bet kure pe berson, pe zoken eskob, n'em bije ket klevet lavaret d'in : « Master Tarz, Monsieur Tarz » ;
 GOULC'HENN. — O ! Tra ! Ne vije lavaret nemet ken : « Ar C'hure, ar Person »...
 JAKEZ. — (*Ober a ra an neuz da vont kuit.*) Mont a ran da lavaret da Jaketa eo mall d'ezhi lakât ar c'hig-ha-fars er pod ma vo prest e lein d'an Tarz a-benn kreisteiz.
 GOULC'HENN. — O ! amzer ho peus. Red mat eo deoc'h chom da zaludi Lanniz-Weltas a zo prest da zont aze d'an oferenn-bred.
 JAKEZ. — Tud keiz ! Sot a-walc'h int atao da zont da zelaou sore'hennou ar veleien.
 GOULC'HENN. — Emain o tont... sed amañ Matulin ar Geraned.

VI. — An hevelep re ha Matulin.

MATULIN. — (*D'an Tarz.*) Setu c'houi digouezet er vro, adarre, Aotrou Tarz ? (*Da C'houlc'hen.*) M'arvat, Goulc'hen, eo prest an taol ganez ?
 GOULC'HENN. — Evelato ! N'eo ket c'hoaz ouspenn dek eur nemet kart.
 MATULIN. — Ac'hanta ! Lavaret e oa disul e vije an traou hirio da zesk eur nemet kart.
 GOULC'HENN. — Ya ! met dislavaret eo bet ; asa, Matulin, n'eus bet den ebet hirio 'ta en oferenn vintin eus ar Ceraned ?
 MATULIN. — Nann ! eul leue bihan edomp o c'hedal dec'h da noz hag e oa ouspenn unnek eur p'eo bet. Setu ma oa diwezat pa oamp aet da gousket. Hag er mintin-mañ, kaer en doa ar c'hilhog kana, den ne loc'he.
 GOULC'HENN. — Neuze, n'eo ket souez ! Lavaret ez eus en oferenn-vintin ne vije ket benniget ar zant nevez hirio.
 JAKEZ. — Benniga eur zant ? Klevet hoc'h eus ! biskoaz kement all !
 GOULC'HENN. — Ya ! Sant Weltas, patron ar barrez.
 MATULIN. — N'oa ket dereat lakât eur zant koz ouz eun iliz nevez. (*Da C'houlc'hen.*) Neuze n'eo ket digouezet ar zant ?

GOULC'HENN. — Nann ! (*o skrabat kostez e benn*) da lavaret eo... asa... eo...
 JAKEZ. — Ya ! pe nann ? Deuet eo pe ne d'eo ?
 GOULC'HENN. — Deuet eo, Jakez. Petra fell deoc'h ? Eun tammik méz am eus o lavaret... Deuet eo, met re vras eo diouz an toull a zo graet d'e zigemeret. Koulskoude, an Aotrou Kure, e-unan, a oa bet-ouz e gerc'hat.
 JAKEZ. — Eun tamm brao a azen, ar c'hure-ze !
 GOULC'HENN. — Hoc'h unan e c'hellit gwelet. Setu aze an toull ; ar zant a zo deuet gand an Aotrou Kure, — n'eo ket dre e faot eo, rak an Aotrou Penndu, an architekt, eo en doa roet ar muzul d'ezañ, — ar zant en deus pemp troatad ha padâl an toull n'en deus nemet pevar droatad hanter.
 JAKEZ. — Ker bras azen an eil hag egile...
 MATULIN. — Evelato, Jakez, gwall stardik ez it. An Aotrou Kure a zo deske-toc'h eget ne zoñj d'eoc'h hag an holl a oar n'eo ket bet an Aotrou Penndu pemzek vloaz er skol evit uza bragezeier ha netra ken.
 JAKEZ. — Daou azen ! daou azen gorniok ! kit diskouarn an eil ha re egile. Ha ne vezin ket pell evit hen diskouez deoc'h !... Pemp troatad ar zant, a leveres ha pevar droatad-hanter hepken an toull ? (*o sellout en dro d'ezañ*)... N'eus ket eun tammik skeul aze, en eun tu bennak ?... Eo. (*Mont a ra d'he c'herc'hat, he-lakat a ra ouz ar ar voger hag e pign enni.*) Dalc'h-hi mat, avât, Goulc'hen.
 GOULC'HENN. — Eur muzul bennak a zo ganez, Jakez ?
 JAKEZ. — N'em eus ket a ezomm... bremaik e wel... (*emañ breman el lok*). Pevar droatad hanter al lok-se ? Me, Jakez an Tarz, am eus pemp troatad-hanter... Ha c'hoaz, sell mat, n'eo ket karget an toull ganen !... Man-trus eo... Chom pemp bloaz war-nugent er skol ! evel da architekt, ha beza ker sot all !... (*E keit-se, Goulc'hen a jach ar skeul kuit.*) Oc'h ober petra emaut, Goulc'hen ?
 GOULC'HENN. — Kendalc'hit, gant ho prezegenn, Aotrou Tarz ! Matulin amañ a zo o vont da veza gounezet ganeoc'h.
 JAKEZ. — Lak ar skeul-ze aze, anduilhenn.
 GOULC'HENN. — Eur sant graet just diouz ment an toull !... N'helled ket kaout kaeroc'h.
 JAKEZ. — Amprevan ! lakât a ri ar skeul amañ, ma tiskennin.
 GOULC'HENN. — Amzer ! Amzer ! Jakez ! Bremaik a teuo an Aotrou Person da venniga ar sant nevez : chom sioul, da c'hortoz. (*Tenna a ra eur gouel da guzat an Tarz.*)
 MATULIN. — E tu da farsal, emaut, Goulc'hen ?
 GOULC'HENN. — Peoc'h ! Peoc'h ! Matulin. An Tarz en deus ezomm eun tam-mig kentel. Ne gousto ket kêr d'ezañ ; bremaik e wel.

VII. — An hevelep re, Bêl hag Yvonig ouspenn, Goulc'hen a zo o renka ar skeul ouz ar voger.

YVONIG. — Petra, Goulc'hen, ar zul anezi ha kement-se a brez-labour war-nout ?
 GOULC'HENN. — (*En eur vont kuit.*) Nebeud a dra ; wardro eun iliz nevez e vez atao eun draik bennak da renka.
 BÊL. — Ha Matulin ar Geraned, evit doare, a zo deuet war e zikour... N'emañ ket war an diwezadou hirio ?
 MATULIN. — Nann ; oul leue bihan a zo bet en noz-mañ ha n'eus bet den en oferenn-vintin.
 YVONIG. — Leue ar vloc'h zu, Matulin ?
 MATULIN. — Ya, drez, Yvonig !
 YVONIG. — Petra eo ? Eun ouner ? Me am eus ezomm unan da zizoun. Ni a c'hellfe ober afer...
 MATULIN. — Eul leue kaer avât. N'oufed ket kaout kaeroc'h.
 YVONIG. — Ha ma teufes dre ar Genkiz, bremaik, en eur vont d'ar gêr ? A, raok prena e rankan klevet eun dra bennak gant va hini goz.

VIII. — *An hevelep re. Goulc'hen bet o klask tud da zont gantañ :*
Chan, Katell ha kalz re all.

GOULC'HEN. — Petra zoñjit paotred ? An Aotrou Person en deus c'hoant klevet eun ali mat ganeoc'h.
 BÉL. — Petra a zo a-nevez 'ta ?
 GOULC'HEN. — Evit gouzout eo petra 've ar gwella : gedal goude ar gousperou evit benniga ar zant nevez, pe hen ober bremañk ?
 BÉL. — Ar Zant nevez ? Mac'harit a zu-mañ hag a zo bet en oferenn-vintin a lavare ne oa ket digouezet.
 GOULC'HEN. — Eo ! emaeoun o paouez e lakat en e blas. War eun dra evelse, n'eo ket pec'hed, labourat da zul, emichañs.
 MATULIN. — (*O c'hoarzin.*) Tra, ar zant a bedo evidout.
 CHAN. — Unan brao eo, Goulc'hen ?
 YVONIG. — Priz braoik eo koustet da vihanañ, war a glevan.
 GOULC'HEN. — Netra ar priz diouz an dalvoudegez en deus. P'her gweli e chomi sebezet koulz ha me.
 KATELL. — Moien a zo da welet, emichañs ?
 GOULC'HEN. — Ha livet kaer, evel ma 'z eo !
 YVONIG. — Me 'gav d'in ez eus c'hoaz eur pennadig amzer, a-raok ar zon diweza.
 GOULC'HEN. — Ya ! Ya ! Amzer hon eus... deuit.

IX

(*An hevelep re. Goulc'hen a denn ar gouel diwar Jakes an Tars. Henman evel pa vije sounnet penn-kil-ha-troad ne finv ket an distera. E zaoulagad a bar gant kounnar war C'houlc'hen.*)
 AN HOLL. — An Tars eo. (*Eun abadennad c'hoarzin a reont.*)
 KATELL. — Eur zant ? an Tarz ?
 BÉL. — An Tarz ? eur zant ?
 CHAN. — Eur zant ? ...Ya ! korf hag ene ha n'eo ket ar relegou, pe ar skeud anezañ hepken eo, sur !
 (*C'hoarz gwasoc'h gwas !*)
 JAKEZ. — Goulc'hen, kloc'her daonet, ar skeul d'in ma tiskennin !

X

(*An hevelep re. Ar gursted diredet p'o deus klevet ar c'hoarz, en o dilhad-iliz.*)
 PERIG. — (*O trei e gein.*) Tad-koz a zo aet da zant !
 MERVEIG. — (*O kroazia e zaouarn warzu an Tarz hag o kana war don al litanio.*) « Sancte Tarze... ora pro nobis ! »
 JAKEZ. — Ailhoned divalo, bremañk e pakoc'h diganen bep a freskad !
 CHAN. — N'eo ket me eo a garfe beza lakat da zougen ar zant-se disul evid ar brosesion.
 BÉL. — Ma 'ne vez nemet pevar e vo tomm d'o c'hrochen.
 JAKEZ. — Ro d'in ar skeul 'ta Bél !
 YVONIG. — Ha c'hoaz e lavarer eo striz dor ar baradoz ! m'en deus gallet an Tarz mont drezi eo ledan a-walc'h.
 KATELL. — Nann... me a laka n'eo ket o yun diwar bara ha dour eo en deus gounezet ar baradoz.
 JAKEZ. — Ar skeul d'in a lavaran ! ar skeul d'in ! (*youchal a ra*)...
 BÉL. — Bara ha dour ? An Tarz a yeas muioc'h a gig en e gorf da wener hepken eget em hini-me epad ar zizun.
 KATELL. — E'keit-se ar paour, e toull e zor, a veze lezet da zua gand an naon.
 (*Bounta a ra an Tarz e ziskouarn, ha youc'hal...*)

BÉL. — Ya ! Mar d'eo stign ar c'hrochen war e gof, eo stag mat ivez ouz e gein.
 KATELL. — Eun den hag en doa koulskoude dek gwech muioc'h a beadra eget ne c'hellfe debri.
 JAKEZ. — O ! bandenn lorgnez ! teodou milliget ! echu hoc'h eus ! ar skeul d'in !
 BÉL. — Ya ! ha muioc'h eget n'en doa gounezet.
 CHAN. — Gounezet ? O ! me a barife, n'eus fors pegement, mar d'emañ an Tarz er baradoz, en deus laeret e gador.
 BÉL. — N'en deus graet nemet laerez atao !
 JAKEZ. — A-walc'h ! serrit ho kenou gant ar véz ! ar skeul d'in !...
 YVONIG. — Laerez ? N'en deus ket graet, mar kerez... Met gwerza kignenn avât, e-leac'h chalotez.
 KATELL. — Hag irvin e-lec'h patatez.
 CHAN. — Ha mouar-du e-leac'h spezard.
 HERVEIG. — (*O hopal a-bouez e benn, e zaouarn en dro d'e c'henou.*) Hag e fri, e leac'h sivi. (*An holl a ziroll da c'hoarzin ; ar gursted a ya kuit d'ar red.*)
 JAKEZ. — (*Kounnaret ruz a ziskouez e zourn serret.*) Truilhou brein c'houi 'gousto kër d'eoc'h ho koaperez divalo.

XI

An hevelep re nemed ar gursted.

KATELL. — Te lavare, Goulc'hen, e oa livet kaer ? E zremm, ne lavaran ket, met e zilhad a zo fank brein, ken na flêriont.
 CHAN. — O ! an Tarz n'eo ket boaz da jench e roched bep sul...
 JAKEZ. — Mil-gurun-an-diaoul ! pe geit e pado c'hoaz an ifern-mañ ?
 BÉL. — Nemet pedet e vije da vont da dapa eun tamm lip-e-bao bennak ! !
 GOULC'HEN. — Kurust eo bet, koulskoude, war a leverer.
 YVONIG. — Ya ! Met abaoe n'ouzon dare hag hen a zo bet diou zousenn gwechou en oferenn.
 JAKEZ. — Peoc'h gant ar vez ! Ar skeul d'in pa lavaran !
 CHAN. — P'oa paotr yaouank e veze c'hoaz da C'houel an Holl-Zent o lakat pedi gand e Anaon, met abaoe m'eo dimezet ne vez mui nemet Jaketa o pedi war bez an Tarzed koz.
 JAKEZ. — N'eo ket gwir ! Nann n'eo ket gwir !...
 MATULIN. — Paour-kêz Jaketa ! Petra e teuo da veza bremañ p'eo maro an Tars ?
 JAKEZ. — An Tars n'eo ket maro c'hoaz Matulin...
 GOULC'HEN. — Feiz ! Intañvez, sur, me soñj.
 KATELL. — Ya ! hag eun intañvez eürus, e c'hellit kredi.
 CHAN. — Gwelet a ri. Kenta tra a raio e vo mont da lakat eur c'houlaouenn dirak...
 GOULC'HEN. — Dirak Sant Tarz ?
 CHAN. — Dirak Itron Varia an Delivrañs.
 JAKEZ. — Ar skeul ! ar skeul ! ar skeul ! a lavaran !...
 BÉL. — Setu aze eur vaouez hag he deus gounezet he flas er baradoz.
 MATULIN. — Ya ! N'ouzon ket avât ha kontant e vezo da vont di pa glevo lavaret emañ an Tarz ebarz.
 JAKEZ. — Gevier ! Gevier ! Teodou milliget !
 YVONIG. — Da belec'h 'ta ez ay ? D'an ifern e kavo gwelloc'h mont a gav d'it ?
 JAKEZ. — Choui eo a yelo d'an ifern !
 CHAN. — Ato en ifern neuze ? En ifern er bed-mañ, en ifern ar bed all. Feiz ! ma rank Jaketa mont d'an ifern pa 'mañ an Tarz er baradoz, e c'heller lavaret en dro-mañ eo chenchet ar religion !
 GOULC'HEN. — Ha n'eo ket gand ar veleien, en taol-mañ, met gant Doue e-unan.

YVONIG. — Gant Doue ? Doue ne oar ket emañ an Tarz er baradoz ; n'helle ket e zigemer : eun den ha ne vez morse en oferenn.
 JAKEZ. — Ar skeul d'in trible nonde !!
 BÉL. — Ne rae na Pask, na Pantekost.
 KATELL. — N'en deus graet nemet laerez.
 CHAN. — Ha goro ar varrikenn.
 GOULC'HEN. — Ha dispenn ar veleien...
 KATELL. — Ha rei fest ar geuneuden d'e wreg.
 CHAN. — Eun den c'houezet gand e lorc'h.
 BÉL. — Ha gand ar c'hig moc'h.
 KATELL. — Debret da wener.
 JAKEZ. — (*Bounta 'ra e ziskouarn, skei gant e voutou ha youc'hal.*) Teodou fall ! Teodou milliget ! Boued ar groug ! Boued an ifern !...

XII

An hevelep re. An Tarz, e zent o skrigna gand ar gounnar a astenn e zaou zourn serret warzu ar re all.

JAKEZ. — Petra ? C'houi am c'hemer evid eur mellezour ? Eun dra bennak am eus laeret diwar da goust Matilin ?
 Ha te, Yvonig, eus da graou eo deuet ar c'hig moc'h am eus debret ?
 Piou Katell, en deus va gwelet o skei gant va gwreg ?
 GOULC'HEN. — Ac'hanta ! Ac'hanta ! n'it ket d'em em lakat da egari : n'eo ket brao evid eur zant hag ouspenn unan bennak a lavarfe c'hoaz ez oc'h ive eun den drouk. An dra-ze, da vihana, n'eo ket gwir ; n'eus ket war dek leo dro chentiloc'h den eget an Tarz.
 BÉL. — N'eo ket evit lavaret netra ebet ac'hanoc'h eo ; gouzout a rit e rank ar gristenien deski gand ar Zent hent ar baradoz. Setu ma 'z eo ret d'eomp neuze anaout eun tammig buhez sant Tarz... evit bale war e roudou.
 JAKEZ. — A-walc'h ! N'hoc'h eus ket a vez, pelloc'h, oc'h ober goap eus eun den koz gwenn e vleot !... Goulc'hen, digas ar skeul amañ ma tiskennin.
 GOULC'HEN. — Feiz ! n'em eus ket a amzer : poent eo d'in mont d'ober ar zon diweza !... An Actrou Persen ne c'hedo ket. (*Tenna a ra e dog dirak an Tarz hag o stoui beteg an douar.*) Bonjour, « Monsieur » Tarz ! Bonjour « Master » Tarz ! Kenavo. Aotrou Tarz !
 (*Mont a ra huit d'ar red.*)

XIII

An hevelep re, nemet Goulc'hen.

Klevout a raer ar c'hleier o soni, loc'h a ra an dud.

MATULIN. — Gwelloc'h e ve d'eomp evelato e lezel da ziskenn, gand aoun n'en defe riou. Vad a ray d'ezañ bale da domma d'e dreid.
 YVONIG. — (*O sikour lakat ar skeul.*) Ya ! hag ouspenn bremañ p'eo aet da zant e vefe divalo d'ezan chom hep mont d'an oferenn ! (*Mont a reont huit.*)

XIV

An Tarz (e-unan, p'eo diskennet).

JAKEZ. — Kloc'her milliget ! Ya ! soun da gloc'h, boued ar groug... (*Skrigna a ra e zent.*) Met, lez da gas ! an dra-ze ne 'z ay ket ganez d'ar baradoz... Trubard ma 'z out !... d'ar baradoz ? Bez sur ! ma selaou Doue pedenn sant Tarz, evidout-te ne 'zi ket ebarz ! An ifern, mar deus unan a zo re vat evidout !

Yann-Vari Perrot.

KENAVO

Savet gant an Aotroued Maréchal ha Dantec.

Ka-net hon eus a ga-lon vat en e-nor d'ar Vro da zou e mall
 eo skoulma kent n'en gui-taat gand eur zo-nenn hor c'ha-ran-te. Ke-
 na-vo d'eoc'h gwir Vre-toned Bleu-nia a ra al le-ve-nex e
 pep ka-lon ouz ho kwelet e-nor d'eoc'h choui ha tru-ga-rez...

Diskan :

— Kenavo d'eoc'h, gwir Vre-toned,
 Bleunia a ra, al levenez,
 E pep kalon ouz ho kwelet.
 Enor d'eoc'h-c'houi ha trugarez.

— Kanet hon eus a galon vat,
 En enor d'hor bro, da Zoue ;
 Mall eo skoulma, kent n'em guitaat
 Gant eur sonenn, hor c'harante.

— Sonet hon eus, breudeur karet,
 Vit hada joa, pellaat glac'har,
 Ha deski d'hor breudeur laret,
 Ez eus Breiziz war an douar.

— Ez eus er bed-mañ eur vro gaer
 Tud vat ha kalonek enni,
 Hag he deus taolet he splannder,
 War hent an enor hep fazi.

Le Gérant : Abbé BLEUNVEN, Curé de Saint-Renan. — Tirage : 1.800 exemplaires.
 QUIMPER, IMP. CORNOUAILLAISE. — C.P.P.P. N° 21697

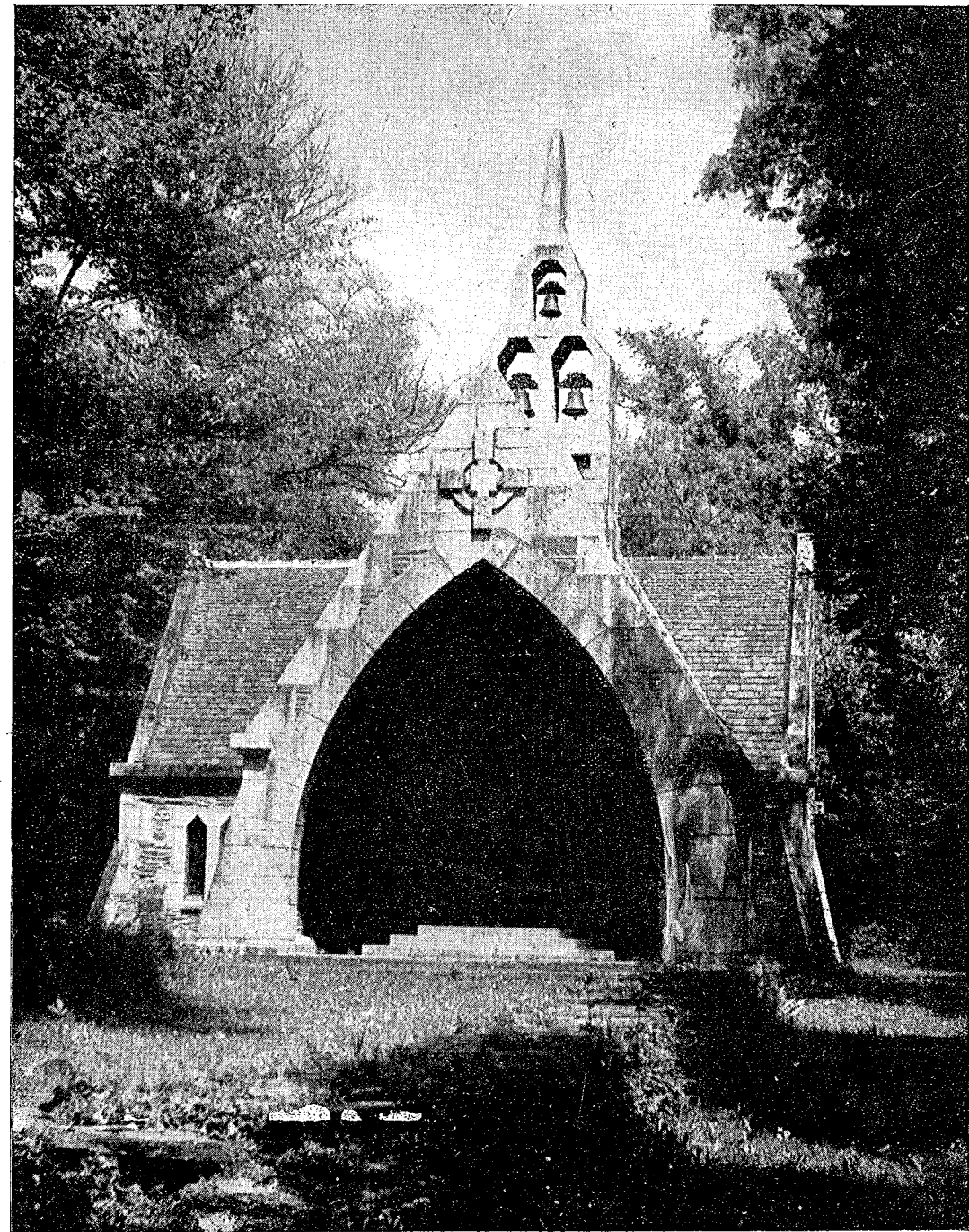

PHOTO JOS LE DOARÉ

Bet eo ive an **Aotrou Perrot**, eur saver chapelïou.

Houmañ, chapel Itron Varia Koatkeo, a zo bet savet gantañ.
Goulenn a reas beza beziet en he c'hichen,
ha lakaat war e vez ar c'homzou-mañ :

« **Pa veuloc'h Mari en he lez**
« **Va eskern a drido em bez.** »

PIOU A LAVAR GEVIER.

War c'houlenn an Itron de Bellaing hag an Ao. Lan-
gleiz ez oan bet oc'h ober eur brezegenn e skol-hañv Kleden : 18-8-54.

Eno, dirak an holl, Per Denez, Ronan Huon hag all ... em boa res-
pontet pell hag hir, dre gomz, evit ar pezh a selle ouzin, d'al lizer o
doa renerien al Liamm bet kaset d'in a-zivout an F.C.B.

En despet da ze, eur c'henlizer, skrivet nebeut goude (9-54), ha
sinet Per Denez, Ronan Huon ... a gred, divez-kaer, lavarout n'em eus
morse respontet d'al lizer-se. Hag "Ar Vro", ken divez-kaer all, Genver
1955, en he eil niverenn, a zistro war an hevelep mell gaou.

Piou amañ a lavar gevier ?

E "Bleun-Brug" miz Kerzu 1954 e skrivemp :

1°) Eo "Bleun-Brug" ar gelaouenn vrezonek ar muia lennet.

2°) Ez eus el "Liamm" brezoneg diaes.

3°) Ez eus dizunvaniez e-touez ar Vretoned.

N'eus aze, a gredemp-ni, dismegans ebet evit den.

Lennit koulskoude "al Liamm" niv. 48 : "Gevier aozet a ratozh"
eme R.H.(R.Huon ?). E gwirionez, n'edomp tamm ebet o c'hortoz beza skoet
war eur gor ken gwiridik ! - Peseurt gaou avât a zo o skriva :

1°) Ez eo "Bleun-Brug" ar gelaouenn vrezonek ar muia lennet ?

Gwell a se, emichans, m'he deus houmañ ouspenn mil lenner ! Laouen e
vezimp-ni, a-dra-zur, p'en devo al Liamm, pe eur gelaouenn vrezonek
all kemend-all pe muioc'h a lennerien ! Seul-vui ma vo lennet hor c'he-
laouennou, seul laouennoc'h a ze e tlefeomp beza mar deo reiz hor c'ha-
rantez evit ar brezoneg hag evit Breiz.

2°) Ez eus el "Liamm" brezoneg diaes ? Fidandoue ! evit her c'hredi
n'eus ken d'ober nemet digeri an niv. 48 .

Ya ! brezoneg diaes... ha brezoneg fall siouaz ! awechou. Ne fell ket
d'in avât, ha n'eo ket bet fellet ganin lavarout ne vez ennañ nemet bre-
zoneg diaes. Pell diouz va soñj skrivagnerien evel Jarl Priel...

Ar darn vuia eus lennerien "Bleun-Brug" daoust d'ezo gouzout bre-
zoneg beo ha yac'h, ne vefent ket goust da lenn al Liamm, a zeufe zoken
da gaout heug, marteze, ouz ar brezoneg, ma vefe roet d'ezo traou ken
diaes da lenn. Al lealded e-keñver hon lennerien, ha netra ken, a ra eun
dever d'eomp o sklerijenna. Pet eus lennerien "al Liamm" end-eün, a zo
goust da gompren ervât ar gelaouenn-se penn-da-benn ? A-walc'h a vignoned
am eus e-touez lennerien "al Liamm" evit gouzout menno meur a hini anezo.

Ne welan ket perak e teufe renerien "al Liamm" da gunujenni, ar pezh
n'eo na leal na dereat, o lenn e B.B. e vez ganto brezoneg diaes. Daoust
ha n'em eus ket klevet unan anezo, o lavarout e skol-hañv Kleden, ne rae
forz ebet gant brezoneg ar bobl ? Evidomp-ni, er Bleun-Brug, eur yez ne
dalvez nemet dre ma 'z eo komzet. Dre ma karomp ar Vretoned eo e karomp
ar brezoneg. Marteze, evit se eo n'o deus renerien "al Liamm", abaoe
pell 'zo, gér a zoare ebet da lavarout eus ar Bleun-Brug. Aes eo, neketa,
barn ha dispenn diwar kadoriou tomm eur bureo ar re a ziskenn bemdez
war dachenn c'houero ar stourm.

3°) N'eus ket a zizunvaniez e-touez ar Vretoned ? Siouaz ! ret eo be-
za dall evit kredi lavarout ar c'hontroll. Ma karfe, avât, pep hini a-